

Qvadripartitae Conciones Stanislai Grodicii Societatis Iesv

Qvarum Primae, Timorem Sanctvm Incvtiunt; secundae Fidem Catholicam confirmant; tertiae Spem erigunt; postremae diuinam in nobis Charitatem excitant ...

Continet sex Dominicas Quadragesimae, & coenam cum paßione Domini

Grodzicki, Stanisław

Ingolstadii, 1609

Qvarta Pars.

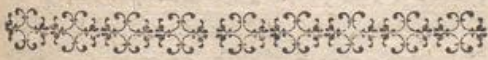

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56003](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56003)

guinem Jesu auerti potest: denique non ut
 simus rei corporis & sanguinis Jesu, sed ut
 in Sacramēto Euaharistiæ dignè de illo par-
 ticipantes pascamur eo, potemur, viuifice-
 mur, ac salutem, & hic imperfectam, & illic
 perfectam obtineamus. Hæc enim vniuer-
 sa precium sunt sanguinis Jesu. Ut vero hu-
 ius pro nobis effusi sanguinis, ac amarissimæ
 passionis ipsius reliquum historiæ, ego qui-
 dem loquendo, vos vero audiendo, efficaci-
 ter & fructuosè percurrere valeamus, diui-
 num ipsius implorandum est nobis auxi-
 lium, humiliter & feruenter, recitando se-
 mel Pater & Aue.

QUARTA PARS.

CALVA-
 RIA.
 MORS.

Judas exultant.

AVDITA mortis sententia à Pilato in
 Christum Jesum Dominum nostrum,
 pronuntiata, quid putatis gens illa nequam
 sanguinis filij Dei sitibunda, quanta fuerit
 perfusa lætitia? quos iæ cachinnos, clamo-
 res, & signa exultationis ediderit? Dubitan-
 dum non est totam iis personasse ciuitatem
 Hierosolymitanam. Quamuis enim certum
 sit non defuisse etiam multos (præsertim ex
 deuoto scemineo sexu) qui ex compassione
 Bbb 5 lachry-

*Quidam
 condolent,
 qui imi-
 tandi.*

lachrymas funderent copiosas, quos equidem decet nos imitari. Verum de his in alia concione agemus: nunc vero cœptam historiam prosequamur: & sine vitæ Jesu finem huic concioni imponamus. Itaque post factum latumque decretum, SVSCERVNT IESVM, inquit Joannes.

*Arcipiant
Iesum.*

Quis vero eum suscepit? Non est quidem dubium, milites & carnifices, qui in crucem illum acturi erant manibus id fecisse: at vero quoque simile est, principes sacerdotum suggestionibus, & pecuniis effecisse: vt Jesus quam plurimis molestiis, & tormentis afficeretur. Propterea denuo. ILLVSERVNT ILLI, tam Judæi, quam

*Et denuo
Vexant.*

Ethnici modis variis, quos vobis considerâdos relinquo. ET POSTQVAM ILLVSERVNT EI EXVERVNT EVM CILAMIDE, ET INDVERVNT EVM VESTIMENTIS SVIS. En noua sanguinis effusio. Quis enim ambigere potest,

*Vnde noua
sanguinis
effusio.*

tum ex vulneribus corporis Jesu, præsertim quæ in dorso habuit, & quibus paludamentum illud, quod vi detractum fuit adheferat: tum ex violenta deturbatione coronæ spinæ ex capite ipsius, vt vestem illam incon-
sutilem ei imponere possent sanguinem vberissimum profluxisse? Porro vestimenta hæc sua imposuerunt Christo, iussione, vt reor Pilati, cum alias qui crucifigendi erant, nu-
di

*Cur indu-
unt.*

di ad locum supplicij deducerentur: sed & crucem suam ferre cogebantur, quod & Christo contigit.

Proinde JESVS BAIVLANS SIBI CRUCEM EXIUIT IN EVM QVI DICITVR CALVARIÆ LOCVM. Qui sic dictus fuit, tum ob capita damnatorū, quæ ibi visebantur, vt vult Hieron. tum propter Caluariam, seu cranium Adami primi omnium nostrum parentis, quem ibidem fuisse sepultum ab omnibus penè Patribus, tam Græcis, quam Latinis asseritur. Neq; huic opinioni obest quicquam quod in Hebron, seu Cariath Arba Adam maximus ibi inter Enacim situs, id est sepultus esse dicatur. Non enim de omnium genitore, cuius ne minima quidem est mentio toto illo capite, sed de magno quodam Gigante (id enim Enacim designat) patre illarum gentium sermonem ibi esse clarū est; Christus itaq; versus GOLTOTA, siue CALVARIÆ LOCVM BAIVLAVIT SIBI CRUCEM, tum ex consuetudine, vt dixi, tum vt tam figura, quā prophetia impleretur. Figura quidem quam à principio attulimus, nempe Isaaci qui ad eundem locum olim tulerat ligna ad excitandum rogam, in quo ipsemet comburendus erat. Prophetia vero est illa celebris. *Eterit principatus super humerum eius, quam in hoc actu expletam fuisse volunt S. Patres,*

*Caluaria dicta.
Cum ab aliis, tum à cransio Adæ.
Hier. in ca. 27. Matt. Occupatio. Ios. 14. 18.*

*Christus batulat crucem.
1. Ob consuetudinem
2. Figuram. Gen. 22. 6.*

3. Prophetiam. Isa. 9. 6.

*PRINCI-
PATVS
noster in
cruce.*

Patres. Ita ita dilectissimi mei sicut Christi-
fic & noster principat^o qui à crucifixo Chri-
stiani nuncupamur, & quos ipse Christus ita
ad crucem alligavit, vt nisi illam ferre veli-
mus, ipse quoq; pro discipulis suis nolit nos
agnoscere. Sic inquam principatus noster
non in honoribus, pompis, diuitiis, volu-
ptatibus, cæterisque mundi illecebris, sed in
cruce positus est. Discamus igitur id, quæ so-
à Jesu, & velimus ferre crucem cum Jesu, nō
quidem ipsius, sed nostram quæ multo leni-
or est, vt à Jesu fidelis serui præmium referre
valeamus.

*Iter Iesu
duru &
duru.*

Quas vero afflictiones, & tormēta Chri-
stus Iesus in hac crucis gestatione pertule-
rit: tam à carnificibus & militibus, à quibus
protrudebatur, percutiebatur, & aliis mo-
lestiis afficiebatur: quā ab ipso Crucis pon-
dere, sub quo homo complexionis delica-
tissimæ planè corruerat, vobis contemplan-
dam linquo. Ego vero duo noto quæ in iti-
nere isto contigisse tradunt Euangelistæ: Al-
terum est; eos qui educebant Iesum inue-
nisse quendam HOMINEM CIRENE-
VM NOMINE SIMONEM VENI-
ENTEM DE VILLA HVNC AN-
GARIAVERVNT, ET IMPOSVE-
RVNT ILLI CRUCEM PORTARE
POST JESVM. Vnde colligitur quod di-
ximus, nempe Christum; aut omnino, aut
penè

*Duo notan-
tur.*

*1 Simonem
ferre crucē
post Chri-
stum.*

Cur.

penè succubuisse sub crucis pondere. Quis enim crediderit homines istos crudeles, qui nullis vnquam suppliciis Jesu saturari poterant ex cōmiseratione id eius fecisse? Quare ne vel tardè ad locum peruenirent, Sabbathumque intercederet, vel Christus omnino deficeret subleuandū censuerunt: Subleuatus est autem ab homine isto, qui vt cōmunis Patrum fert sententia, non partem crucis vt pingitur, sed totam post illum tulit. ab eo videlicet loco, in quo cum Christus deficeret, Simon militibus obuam factus fuit. Quid vero hic est mysterij? sunt sanè nō pauca quæ doctores tradunt, præsertim vero S. Gregor. Nobis ad continuanda ea, quæ modo attigimus vnum notatu sane dignum sufficiat, nempe hic innocentem, post innocentem crucem ferre. At differenter, Simon enim coactè; Christus sponte id facit. Tu vero, ô Christiane discè hinc, ex necessitate, quod dicitur, facere virtutem. Id vero fiet si tribulationes quæ tibi inuito obueniunt, Christi, & tui profectus spiritualis causa, æquo ac alacri suscipies animo: Quod an iste Simon egerit, Christianus uè fuerit non constat: at tibi constat te seruum crucifixi esse: ages igitur quod te docuit crucifixus. Docuit autem pœnas & tribulationes, non solum vltro ob amorem ipsius quæsitas; sed etiam à Deo immixtas patienterque toleratas,

*Quomodo.**EX NECESSITATE faceretur.**Greg. lib. 8. Mor. c. 26.**NOTA.*

leratas ad crucem post Christum ferendam pertinere. Quamuis enim ea quæ sponte suscipiuntur, fructuosiora sint; tamen & illa quæ patienter, & cum gaudio tolerantur, non perdent mercedem suam, dummodo tu non perdas tolerantiam tuam.

*2. Mulieres
flentes.*

Alterum quod inter eundem contigit, describit Lucas his verbis: SEQVEBANTVR ILLVM MVLTATA TVRBA POPVLI, & multa nimis, quia tum temporis aderant Hierosolymis aliquot centena milia hominum: ET MVLIERVVM QVÆ PLANGEBANT ET LAMENTABANTVR EVM, quarum separatim meminit; tum quod seorsim forte irent, tum quod Christus eas alloquatur. Nam subdit, CONVERSVS AVTEM AD ILLAS DIXIT, instruens eas **FILLÆ HIERVSALEM, NOLITE FLERE SVPER ME.**

*Luc. 19. 41.
Ioan. 11. 34
Difficultas.*

*Hæreticorū
ineptia.*

O bone Iesu, quid prohibes quod ipse fecisti flendo; tum super perituram istam ingrati civitatem: tum super Lazarum? Nunquid tu illis imo toto mundo non es melior? Ineptiunt hic hæretici ut solent, & rident Catholicos lachrymas compassionis docentes. Verè ineptiunt, quia si tum dicta: tum quæ subiungit Christus inquit, **SED SVPER VOS-IPSAS FLETE, ET SVPER FILIOS VESTROS. QVONIAM ECCE VENIENT DIES, IN QVIBVS DICENT BEATÆ STERILES, ET VENTRES QVI NON GENVERVNT, ET VBERA**

RA QVÆ NON LACTAVERVNT
 attentè, & nō vincendi, sed veritatem agno-
 scendi gratia considerarent, ineptum risum
 suum, cum salutarī fletu cōmutarent. Certè
 verba q̄ sequuntur, TVNC INCIPIENT
 DICERE MONTIBVS CADITE SV-
 PER NOS, ET COLLIBVS OPERITE
 NOS edocere eos deberent, & quo fine, &
 de quo tempore hæc à Christo intelligātur.
 Eadem n. repetit & applicat extremo iudicio
 D. Ioan. imo & Propheta idem longè ante
 prædixerunt, sed contra hæreticos copiosius
 hac de re agendi alia expectāda erit occasio:
 nunc vero duo sunt notanda. Alterum salu-
 tiferum esse dolorē, & fletum ex cōpassione
 procedentem: alterum verba Christi quæ se-
 quūtur; illa videlicet, QVIA SI IN VIRIDI
 LIGNO HÆC FACIUNT IN ARIDO
 QUID FIET? dignissima esse magna cōsi-
 deratione: proinde de compassione quidē in
 tertia: de his vero verbis in sequēti concione
 pluribus agemus: nūc vero iter hoc Jesu illis
 Lucæ verbis, DVCEBANTVR AVTEM,
 ET ALII DVO NEQVAM CVM EO
 VT INTERFICERENTVR, concluda-
 mus. Ducebantur isti ad maiorem Christi
 Jesu ignominiam, & despectum.

*Apoc. 6. 16.
 Isa. 2. 19.
 Of. 10. 8.
 Resectio.*

ET VENERVNT IN CALVARIÆ
 LOCVM. ET DABANT ILLIBIBERE
 MYRRHATVM VINVM, vel preciosum
 quoddā vini gen^o cōfortādi cū gratia, vt qui-
 dam

*Vino myrr.
 rhato.*

*Et felleo lin-
gua affligi-
tur.*

dam sentiunt, vel ut vult Augustin. vinum amarum affligendi linguam, & palatum eius causa, quod probabilius est. Nam alter Euāgelista habet VINVM CVM FELLE MIXTVM, quod utique non corpus confortat, sed gustum lædit. At vnde eo tempore tale vinum acceperunt? Quis dubitabit à summis Pontificibus fuisse præparatū, ut membrum quod ipsi oderant maximè, & quo flagella, & spinæ peruenire non poterant, ea ratione affligerent? O rabies diabolica! Quam præuidendo propheta in Christi persona ait; *Et dederunt in escam meam fel,*

Psal. 68. 22

Et in siti mea potauerunt me aceto. Istud pendente iam Christo in cruce circa finem vitæ ipsius: illud vero antequam crucifigeretur expletum fuit; Sed IESVS CVM GVSTASSE F NOLVIT BIBERE. Quare? Quia fel designat peccata, pœnasq; eis debitas, iuxta illud Moſis. *De vinea Sodomorum vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæua eorum, vna fellis.* Scimus autem Sodomam & Gomorrhæam peccata pœnasq; eorum denotare. Voluit ergo Iesus gustare de felle, quia voluit pœnas grauissimas temporales sustinere: sed bibere illud noluit, quia & peccato caruit, & pœnas inferni non toleravit, quas impius Calvinus ei impingit.

*Perstringi-
tur cruce
affixio.*

Cæterum quidnam præterea actum fuerit

rit antequam Christus cruci affigeretur tacent Euangelistæ, ideo & nos silicamus, vobisque ad meditandum referuimus amplam sanè materiam. Ampliorem vero etiam de iis, quæ in ipsa cruci affixione contigerunt: Nam & hæc breuiter expediunt sacri Scriptores. Joannes enim cum dixisset venisse eos in GOLGOTA subdit, VBI CRUCIFIXERVNT EVM, ET CVM EO ALIOS DVOS HINC ET HINC, MEDIVM AVTEM JESVM. Nec cæteri plus habent. Lucas tantum dexteræ, & sinistra meminit, at hæc etiam in dicto Joan. comprehenduntur, Marcus vero addit, ET IMPLETA EST SCRIPTVRA QUÆ DICIT, ET CVM INIQVIS REPV-TATVS EST. Breuissimè quædam tum certa: tum ex iis quæ in quæstionem cadere solent, probabiliora attingamus. Itaque

1. Certum
Sestibus spo-
liatum.
2. Probabi-
le nudum
pendisse,
tribus de
causis.
Psa. 68. 8.
3. Certum
extensum
nimium.
Psal. 21. 17.

Ccc per-

4. Prob. huius
mi id factū
propter tria
Ioan. 8, 28.

peractam fuisse, vero similis est, quam contrarium, tum quod hæc crucifigendi ratio commodior: tum quod conformior sit illi dicto Christi. *Cum exaltaueritis filiū hominis,* quandoquidem exaltatus est, vna cum cruce: tum quod Dauid dicat in persona Iesu, *Et dispersa,* id est loco mota; *sunt omnia ossa mea.* Luxata videlicet ex illa ingenti concussione, quando crux foramini imponebatur. Denique certum est tum ex traditione, tum ex illo Dauidis versiculo, Christum clavis cruci fuisse affixum. Ferro enim non fane fodiuntur manus: credibilis vero est corona iterum redimitum fuisse, vt & crudelitati Iudzorū fieret satis, & caput coronatum titulo regio superposito responderet, de quo iam agamus.

Psal. 21. 15.

5. Certum
clavis affi-
xum.

Ibid. 5. 17.

6. Prob. co-
ronam ha-
buisse.

Titulus.

SCRIPSIT AVTEM ET TITVLVM PILATVS, ET POSVIT SVPER CRUCEM EIVS, ait Ioan. Matth. vero CAUSAM vocat, quia causam mortis eius in se continebat. Supercriptionem autem hanc integram Ioan. ponit, quatuor constantem verbis iis videlicet, IESVS NAZARENVS REX IVDÆORVM: quorum primū nomen proprium, secundum patriam, duo reliqua causam crucifixionis declarabant. ET ERAT SCRIP TVM HEBRAICE, GRÆCE ET LATINE. Eodem quidē ordine, si versus spectes, ita vt Latina capiti esse proximiora

Quomodo
scriptus.

ximiora ideoq; honoratiora, vt quidam volūt. At vero si literas intuearis omnes linguæ Hebraicæ ad instar à dextera ad sinistrâ scriptæ sunt, vt Romæ in templo S. Crucis in hoc ipso titulo vidimus. De quo magnifico fanè & mysteriis pleno nihil dico: longiori enim tempore, nec fesso tum concionatore, tum auditore ad id opus foret. Illud addo quod Joan. nō tacuit, ægrè id tulisse Judæos, idcirco dixerūt PILATO PONTIFICES, *Impeditur à Iudæis.*
 NOLI SCRIBERE REX IVDÆORVM, SED QVIA IPSE DIXIT REX SVM IVDÆORVM. Sed nihil effecerunt. *Sed frustra.*
 Nam RESPONDIT PILATVS, QVOD SCRIPSI, SCRIPSI. Non muto, non emēdo. Cur quæso? Primo, quia apud Romanos decreta, ne in vno quidem verbo mutare licuit: hoc autem loco decreti fuisse superius diximus. Secundo, quia offensus fuit Pilatus Judæis, propterea hac ignominia eos afficere voluit, quæ bene corda illorum penetravit. Tertio, quia verè Pilatus sentiebat Christum fuisse Regem Judæorum, suo modo, quem non cognoscebat. Denique idque primario, quia Deus mutari tam honorificam superscriptionem noluit; ad aeternam, tum confusionem Judæorum, qui Messiam & regem suum crucifixerunt: tum gloriam Christianorum, qui crucifixum pro rege agnouerunt, receperunt, adoraerunt. Id ergo agamus dilectissimi, verbo,

caremoniis, opere, & veritate: nempe crucifixum imitando.

*Blasphemia
in Christi.
1. Iudaorū.*

Quid verò Judæi iamne tandem quieverunt, videntes in Christi crucifixione desiderio illorum fuisse factum satis? Minimè verò: nam cum iam non haberent quomodo manu in illum scuirent, gladio linguæ id effecere. Idcirco PRÆTEREVNTES BLSPHEMABANT EVM MOVENTES CAPITA SVA ET DICENTES: VAH QVI DESTRVIS TEMPLVM DEI ET IN TRIBVS DIEBV5 REÆDIFICAS: SALVVM FAC TEMETIPSV5 DESCENDENS DE CRVCE.

2. Ethnicorum.

Id ipsum & impij milites à scelestis Judæis instructi factitabant: Non tamen templum sed regnum affectatum illi ut Ethnicis improbrabant. Maximè autè omnium PRINCIPES SACERDOTVM CVM SCRIBIS ET SENIORIBVS ILLV DEBANT EI, tum hisce, tum similibus, tum peioribus verbis. Sed non est quod plura venenatæ & planè diabolicæ illorum linguæ spicula

*HONOR
quomodo
mortifican-
dis.*

recenseamus. Fructum tamen referemus hinc ex inenarrabili patientia Christi: tum eam demirando, tum imitando. Quid enim contra nostras impatientias quæ omnium penè maxime esse solent, in ijs rebus quæ honorem nostrum tangunt, hoc remedio potest

potest esse efficacius? Utamur ergo illo ferid, indefesse, & perseveranter.

Sed quærat fortasse quispiam cur dicta istorum blasphemias vocet scriptura? Et responsû in promptu accipiet, quia veræ blasphemix erant. Duo enim sunt blasphemiarum genera. Vnum cum quis Deo ascribit quod ipsius repugnat naturæ. Eiusmodi est mendacium, teste Apost. cum inquit, *Impossibile est mentiri Deum*: Alterum cum negat Deo quod illi competit: Quorum utrumque respectu Christi qui verus Deus est, isti nequam hodie actitabant. Mendacium enim illi impingunt cum asserunt eum mentitum fuisse in dicto de destructione templi post triduum. Quod tamen tam verum fuit in eo sensu, in quo Christus hæc sententiam protulerat, ut tunc id ageretur cum isti has fundebant blasphemias. Tum temporis enim Judæi & Ethnici permissu Christi, templum illud sanctissimum nempe mortale eius corpus destruebant, quod ipse post triduum immortale reddidit & reedificavit. Negant vero Christum ab illis se tormentis liberare potuisse, vnde ille sunt eorum voces **ALIOS SALVOS FECIT SEIPSV M NON POTEST SALVVM FACERE,** quod tamen Christo tam factu fuit facile, quam ictus oculi. Non fecit autem id tunc, o Judæi quãdo vos voluistis, sed fecit quan-

Ccc 3 do

*Blasphemia
duo genera.*

Heb. 6. 18.

*1. Exercent
imponendo
mendaciũ
Deo.*

*2. Negando
illi quod e-
ius erat.*

do ipse voluit, & multo excellentius fecit, nempe post triduum è sepulchro se proripiendo. Quis verò dubitat longè esse difficilius mortuum surgere, quam vitium de cruce descēdere? Vos verò quod hic dicitis ET CREDIMVS EI, post triduum ostendistis purum purum que istud fuisse mendacium. Non solum enim non credidistis, sed & milites mentiri docuistis, & vt id facerent, pecuniam copiosam eis dedistis. Non descēdit, ergo Christus de cruce, tum quod sciuit vos mentiri, tum quod longè quid excellentius meditabatur.

*Judai plus-
quā men-
daces.*

*Mat. 28. 12.
Christus
cur non de-
scendit.*

*De vestibus
Christi.*

Sed relictis istis blasphemijs & nebulonibus, ad considerandum testamentū Christi quod in monte Caluarix condidit accedamus. Id verò ad maiorem Christi gloriam & vestram vtilitatem noua quadam methodo, octo Christi verba tractando & nobis applicando faciemus. Sed prius expediamus literalem sensum illorum D. Joann. verborum, MILITES ERGO CVM CRUCIFIXISSENT EVM ACCEPERVNT VESTIMENTA EIVS ET FECERVNT QVATVOR PARTES. Totidem ergo fuisse milites qui illum crucifixerunt constat. At non tam est perspicuum quot vestibus indutus fuerit Jesus. Est tamē probabilissimū tres omnino eum habuisse: nempe tunicā qua ad carnem vtebatur, & quam illi beatissimam ipsius matrem contēnisse

*Tres ha-
buit.*

pien-

pietissimè creditur. De hac Joannes ERAT
 AVTEM TVNICA INCONSVTILIS DESVPER
 CONTEXTA PER TOTVM. Cui vestis talaris
 superimponeretur. Vesti vero huic pallium
 adhærebat: Milites igitur ex istis duabus po-
 stremis quatuor partes fecerunt. Nam de in-
 cōsutili DIXERVNT AD INVICEM NON SCIN-
 DAMVS EAM, SED SORTIAMVR DE ILLA
 CVIVS SIT. Hæc Joan. qui interfuit dum
 hæc agerentur. Et addit factum id esse, v T
 SCRIPTVRA IMPLERETVR DICENS PARTI-
 TI SVNT VESTIMENTA MEA SIBI, ET IN
 VESTEM MEAM MISERVNT SORTEM. Quid
 causæ? Literalis quidem erat, quia discip-
 sa dissilisset, vt talium est natura, proinde
 nullo fuisset vsui: Mystica vero & præcipua,
 quam Patres notant est integritas Ecclesiæ
 Christi; quam hæretici & schismatici peio-
 res istis carnificibus discindere conantur.
 Contra quos hoc nomine & olim sancti, &
 nos nunc iam mentamur: Vtinã aliquando ab
 ea cessent infania. Porro milites non solum
 supra vestem hæc inconsutilem: sed & super
 alias MISERVNT SORTES, vt ait Lucas, nem-
 pe quisnam ex illa diuisione primus eligere
 deberet, ne inter eos esset contentio: Hac
 igitur ratione cum Joan. & Dauide bene a-
 lij Euangelistæ conueniunt.

Jam ad testamentum & doctrinas, quas
 verbo Christus tradidit veniam. Et vero sal-

Ccc 4

uo me-

Psal. 21. 19.

*Inconsuti-
lis cur non
dissiditur.*

*Sortes sa-
per omnes.*

*Octo vlti-
ma Christi
serba, octo
beatitudi-
nibus appli-*

Mat. 5. 1.
Luc. 6. 10.

uo meliori iudicio videtur Saluator noster easdem doctrinas, quas *aperiens os suum*, primas in monte Apostolis dederat, postea vero sub monte aliis repetierat, die hodierna clausurus os suum mortale tum verbo, tum opere ipso promulgasse, vt hac ratione præclare finis initio responderet. Attendite, memoria retinete, & exequi toto vitæ vestræ tempore satagite. Octo beatitudines (quas tamen populum docendo ad quatuor contraxit) recenset D. Matth. has nos octo vltimis Christi verbis hodie prolatis adaptare studebimus, sequemur autem ordinem beatitudinum, quia quo ordine verba hæc prolata fuerint non constat, cum nullus Euangelista ponat omnia: proinde & doctores diuersimode ea recolunt. Certum tamen est

PRIMUM
ad mulie-
res contri-
tionem, &
paupertatē
spiritus do-
cet.

primum ex istis verbum fuisse illud ad mulieres flentes, quod iam recensuimus. In quo scopus ipsius fuit docere, dolorem de interitu animarum. Propterea enim monet mulieres illas, vt super se, & super filios suos fleant, id est, vt peccata & sua, & filiorum defleant, tanquam rem, quæ sola verum est malum. Peccata vero plerumque prouenire ex nimio appetitu, & concupiscentia rerū temporalium, maximè vero diuitiarum est certum. Contra hoc ergo militat prima beatitudo, *Beati pauperes spiritu*. Qui enim in animi sui præparatione sincere est paratus

terrena

terrena relinquere, quod est esse pauperem spiritu iuxta communiorem interpretationem, is multos euadet laqueos diaboli, qui nos in interitum mergunt. Hæc paulo obscuriora, alia erunt clariora.

Porro primum in cruce prolatum verbū *SECUN-
DVM mi-
rem esse sc-
que ad di-
lectionem
inimici.*
creditur illud fuisse quod Lucas habet, PATER DIMITTE EIS NON ENIM SCIENT QUID FACIUNT: Cui pulchrè consonat secunda beatitudo, *Beati mites;* quæ enim mansuetudo & humilitas maior, vel esse, vel excogitari potest, quam non solum diligere inimicos in ipso etiam necis quando illi infertur articulo, sed etiam illis benefacere ac pro eis orare? Id igitur agamus charissimi, sicut nos & olim verbo sapius, & nunc rarissimo exemplo docuit Christus dominus. Quem postea multi martyres secuti sunt; Dauid verò præfigurauit tum Saulem; tum Absolonem hostes suos capitales amando.

Deinde CVM VIDISSET IESVS *TERTI-
VM solari
lugentes.*
MATREM ET DISCIPVLVM
STANTEM QVEM DILIGEBAT
DICIT MATRI SVÆ, ECCE FI-
LIUS TVVS; DEINDE DISCIPVLO,
ECCE MATER TVA. Qua in re nonne videtis quã clarè expleta fuerit tertia beatitudo: *Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur?* Ecce enim dominus Iesus licet ipse
Ccc 5   esset

esset præ omnibus afflictissimus, tamen sui quasi oblitus consolatur eos qui ipsius affliguntur causa. Verbum verò Jesu effectus est subsequutus. Nam adiungitur, EX ILLA HORA ACCEPIT EAM DISCIPVLVS IN SVA M. Nempe vel in domum suam quam habuisse illum quidam volunt: vel in curam suam quod est verisimilius. Lugeamus igitur nos quoque tū pro peccatis nostris, tum compatiendo alijs & ipsi Christo, & cōsolabitur nos is qui piè mœrentes non consolari non potest.

QVARTVM *siti.* *re iustitiã.* POSTEA SCIENS IESVS, QVIA OMNIA JAM CONSUMMATA SVNT, VT CONSUMMARETVR SCRIPTVRA: DICIT SITIO. Consum-

Psal. 68, 22

taurimus, illa nimirū. *Et in siti mea potauerunt me aceto.* Nam subnectitur in Euang. VAS ERGO ERAT POSITVM ACETO PLENVM. Volunt plerique cruci confixis acetum propinari fuisse solitū, vt citius morerentur. At non fuisse hanc mentem Christi cum petebat potum certum est. Jam pridem enim fuisset mortuus, si mortem non impediuisset. Quid vero est subsequutum? Ait scriptura, ET CONTINVO CVRRENS VNVS EX EIS ACCEPIT SPONGIAM IMPLEVIT ACETO, ET IMPOSUIT ARVNDINI. Et arūdo igitur crassa erat, vt antea diximus, & crux alta, ad quam aruq-

arundine opus fuit. Spongiã itaq; Hyssopo
 CIRCUMPONENS id est circumligãs: tũ vt ea
 hæretet arũdini firmitus, tum ne acetũ efflu-
 eret, DABAT EI BIBERE. Hęc iste: at ego que-
 ro ex te, õ Jesu clementissime quidnã sitias?
 Si potũ, Cur modicum tantũ quid accipis?
 Num ideo parũ bibis quia acetũ erat? Sed ita
 mundus tractat etiã suos, licet ipsi id nolint
 intelligere, ideo totis faucibus hauriunt has
 turpes delitias & voluptates, putantes esse
 mel & saccharũ, cum sit purũ fel & acetum,
 Quod utiq; exitus probat. Vtinã aliquãdo
 tandem *saperent & intelligerent, & nouissima*
proouiderent, qui nũc sic potatũ stertũt, euigi-
 laturi aliquãdo cum suo magno malo. Ceter-
 um puto te, õ bonẽ Jesu, aliud quid sitiuisse.
 Quidnã est istud? Nihil video cogitatu apti⁹
 quã quod in prima tua concione quarto lo-
 co poluisti dicens, *Beati qui esuriunt, & sitiũt*
iustitiam. Hęc esuries, hęc sitis tua fuit, pro-
 pter hanc in crucẽ ascendisti, & tanta passus
 fuisti, nempe vt iustitiã diuinã faceres satis
 quod abundanter, & copiosẽ præstitisti, Sit
 nomen tuũ benedictũ in sæcula. Effice beni-
 gnissime, vt & nos exẽplo tui sitiamus eandẽ
 iustitiã: tum omnes reddẽdo vnicuiq; quod
 suũ est: tũ ij qui iudices à te sint cõstituti purẽ
 sincerẽ, sine personarũ acceptione, sine mu-
 neribus, sine fastu, eam ministrantes.

*MYNDVS
 ACETVM
 propinat.*

Deu. 32. 29.

*QVIN-
 TVM mi-
 sericordiã
 exercere.*

Aliud Christi Jesu verbum sequitur ad la-
 tronem videlicet à dextris pendentem (vt
 asserit

asserit traditio & sancti) prolatum. Is enim ductus poenitentia pro suis peccatis, DICEBAT AD IESVM, DOMINE MEMENTO MEI CVM VENERIS IN REGNVM TVVM. ET DICIT EI IESVS, AMEN AMEN DICO TIBI, HODIE MECVM ERIS IN PARADISO. O verbum suaue, o verbum in scriptura pro homine in tali termino constituto inauditum! Dixit autem verbum hoc Christus Iesus tum aliis de causis: tum vt satisfaceret illi quinto suo dicto, *Beati misericordes, quonia ipsi misericordiam consequentur.*

Id fecit latro.

At quid inquis iste alicui misericordiam contulit, qui & latrocinio ideoque immiseri cordis victum quarebat: & vt alij dicunt Evangelista Christum blasphemavit a principio? Non iste, sed is qui a sinistris erat Christum blasphemavit. Quod autem LATRONES in plurali blasphemasse legantur, id per figuram ponendi vnum numerum pro alio in scriptura vsitatam (cuius etiam paulo ante tibi exemplum dedi) dicitur. Misericordiam vero duplicem ego in hoc latrone considero. Alteram improprie dictam respectu sui ipsius, de qua sapiens; *Miserere anime tue placens Deo*, quod illum fecisse iam

Tum sui ipsius.

Eccl. 30. 24.

Tum Christi respectu dupliciter.

audisti. Alteram respectu proximi qua propria est huic beatitudini, & quam erga Christum duplici nomine exercet, nempe: tum
compa-

compatiendo illi: tum famam & honorem eius acriter defendendo. An propugnatio innocentis inter opera misericordie non reponetur? Porro vtrumque præstat latro iste in illis increpationis plenis ad socium qui Christum blasphemabat verbis, NEQVE TV DEVM TIMES QVOD IN EADEM DAMNATIONE ES, ET NOS QVIDEM IVSTE NAM DIGNA FACTIS RECIPIMVS; HIC VERO NIHIL MALI GESSIT. Quid hac cõpassione pulchrius? Quid Misericordia ista excellentius? Propterea à liberalissimo, & in verbis fidelissimo Christo Jesu, qui vt audistis pollicitus est dicens, *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur*, latro iste dignum professionis, & compassionis, & miserationis suæ mercedem recepit, nempe paradysum, vt ex ore Christi resonuit. Imitemur hunc sanctum latronem dilectissimi, tum in aliis misericordie operibus: tum in hoc ipso; defendendo videlicet, & famam & bonam æstimationem innocentum, pupillorum, viduarum, pauperum, imo quorumuis aliorum. Id enim si serio, & oculo simplici piè feceris, nã tu quoque eadem Jesu verba, HODIE MECVM ERIS IN PARADISO, aliquando audies. Faxit Iesus, vt ea audiamus omnes. Porro quod ad alias huius latronis virtutes attinet, & multas

Ideo à Christo misericordiam est consecutus.

DEFENDE alios vt defendaris;

& mirandas sanè, de iis & antea non semel iã egimus, & prosequi in posterum data occasione poterimus: nunc vero cœpta continuemus.

*Tenebra
quã densã.*

Exo. 10. 21.

Itaq; dum hæc geruntur A SEXTA HORA ab ipsa meridie, vt diximus TENEBRÆ densissimæ densiores, vt arbitror quã illæ erant Ægyptiacæ, quæ vt scribitur fuere, tam densæ vt palpari queant: & tamen hodiernarum figuram tantum gerebant. Et præterea illæ erant tantum, *super terram Ægypti*, neq; super totam. Nam *ubicunq; habitabant filij Israel lux erat*: hæc vero FACTÆ SVNT SVPER VNIVERSAM TERRAM, inquit Euangelium: quod & Dyonysius ille Areopagita, & quidã scriptores Ethnici asseuerant. Durarunt autē VSQVE AD HORAM NONAM, tribus videlicet horis, ET HORA NONA EXCLAMAVIT IESVS VOCE MAGNA DICENS, ELOI ELOI LAMMA SABACTHANI, QVOD EST INTERPRETATVM, DEVS DEVS MEVS, VT QVID DERELIQVISTIME. Qua occasione nouæ

*SEXTVM
Verbũ Iesu,
Deus meus;
Ec. fidu-
ciam & cor-
durũ docet.*

*OBSTI-
NATIO
neq; mira-
culis flecti-
tur.*

oriuntur Judæorum blasphemix exprobratium Christo, quasi Eliam vocaret, & tamen nihil efficeret. Ite scelerati isti nihilo meliores tenebris illis facti sunt. Cauete dilectissimi obstinationē in peccato, cauete obsecro, ne idem vobis quod istis eueniat, vt ne miracula quidem à cœpta impietate, vel perfidia

dia vos valeant auocare. O tenebræ his extimis tenebris multo perniciosiores.

Audistis ergo aliud Christi verbū! Quod quonā modo sit intelligendum multi multa dicunt. Id certa fide Catholica credendum est, verba ista non esse tormenta inferni patientis, ideoque desperantis, vt blasphemē desperatus mentitur Calvinus: sed esse spem, & fiduciam suos docentis. Qui enim desperare potuit, is qui eo etiam cum hæc diceret tempore, & humanitatē Diuinitati coniunctam habuit, & beatus in anima fuit!

Quid ergo inquis verba ista sibi volūt? Duo modi respondendi cum primis placent. Alter Diui Augustini asserentis Christum Psalmum qui à verbis istis incipit, & passionem ipsius futuram mirè describit (vnde nos quoque in hac concione haud pauca attulimus testimonia) recitare ccepisse, vt Judæos suos ad eius diligentem considerationem indeque Messiaæ agnitionem commonefaceret. Verū quia posset adhuc quis vrgere, & interrogare quomodo verba ista quæ desperationem quasi quandam præ se ferre videntur, etiam à Dauide de Christo intelligi queant? Idcirco modus alter respondendi est nihil hic esse desperationis, sed esse representationem Deo Patri angustiarum, quas Christus tum summas patiebatur, secundum partem præfertim inferiorem, in qua verè
à Deo

*Dictum hoc
blasphematur
a Caluino.*

*Dupliciter
intelligitur,
1. Recitatū.*

2. Propriè.

*Factum id
propter nos
eum valde
sentimus,
Vel deola-
mur.*

NOTA.

*Remedia
duo.*

*1. Ex dicto
isto.*

Psal. 21. 1.

à Deo fuit desolatus & derelictus, quia consolationes illas, quibus antea abundavit, tunc non sensit. Fecit autem id, & sustinuit Dominus nostri causa, nempe ut nos in similibus angustiis constituti habeamus praesens remedium. Quid enim putatis deesse viros, & sceminas spirituales, qui tale quid patientur? Sunt equidem praesertim qui spiritu blasphemiae, infidelitatis, desperationis, & ingentibus scrupulis agitantur? qui ita his nonnunquam coarctantur, ut putent se à Deo derelictos, & ex eius gratia omnino excidisse. His igitur benignissimus Jesus, qui ut toties dictum est, accepit in se infirmitates nostras (non potuit tamen ipse dubitare se in gratia esse, quod possumus nos, sed ex alio capite maiores, quam quisquam passus est angustias) ut nobis daret firmitates suas, dat remedium efficacissimum; tum in hoc facto suo: tum in sexta beatitudine cum inquit, *Beati mundo corde.* Explico audite diligenter. Est aliquis talis qualem iam descripsi, scrupulosus, tentatus, desolatus, ita ut addubitare de salute sua videatur, is duo iam insinuata accipiat remedia. Alterum ex hoc dicto Christi, cum quo identidem clamat, **DEVS MEVS, DEVS MEVS, VT QVID DERELIQVISTI ME?** Statimque ex aliis versiculis eiusdem Psalmi in spē seerigat, speretque se etiam si talia patiatur dere-

derelictum non iri : sicut Christus non est derelictus hæc proferendo. Hac enim ratione mirum sentiet auxilium ex alto & mutationem dexteræ excelsi.

Alterum verò remedium capiet ex dicta beatitudine. *Beati mundo corde.* In qua sicut Christus etiam dum hæc loqueretur suppremas tenuit partes, ita vult vt eum imitemur.

Itaq; cum talia pateris, examina diligenter, an mundum sit cor tuum. Immundum est inquis plenum desolationibus, angoribus, & anxietatibus quæ ex tērationibus & scrupulis proueniunt. At stultè hæc inquis; non enim ista maculant & coinquinant animam.

NOTA.
Pro spir.
tualibus.

Quis enim Christo maiores sustinuit angustias? (nec refert quod ex alio fonte prouenerint) & tamen cor eius ipsa puritas & mūdities fuit. Vis scire quæ maculant animam?

Audi ipsum Jesum hac de re differentem. *De corde enim exeunt cogitationes male, homicidia,* *Mat. 15. 19*

adulteria, fornicationes, furti, falsa testimonia, blasphemia, hæc sunt quæ coinquinant hominem.

Audis quid dicat Jesus? Juxta hæc igitur & his similia peccata mortifera examina cor tuum, & si liberum ab eis inueneris bono sis animo, & spem tuam in Deo reponere tuo. Sed inquis, Ego nescio an tentationibus istis consensum non præbuerim. Scire ergo debes & exequaris velim, te in talibus euentis viris doctis & pijs, multo vero magis superiori-

SCRIPV-
LI tollendi.

*ASTVS
diaboli co-
gnoscendi.*

*LAXI-
TAS strin-
genda.*

*SEPTI-
MVM Ser-
bū: consum-
matum per
pacificatio-
nem esse
docet.*

*Col. 1. 10.
Id in tribus
consistit.*

rioribus si sub obedientia viuis, obedire oportere, & deponere conscientiam, quando illi eam deponendam censent. Alias vide ne grauis superbiæ à Deo arguaris, si tuum iudicium omnium iudicio præponere tenteris. Quam astutus est diabolus, qui istorū quidem quos depinxi conscientia ita stringit & inquietat: aliorum verò (quorum ferè sine numero est numerus) ad eò diducit & laxat, vt in crassissimis peccatis constituti, de salute sua securi viuant. O veteratorem. Vtrisque datum est hic in vtroque remediū. De scrupulosis iam dixi: Laxis autem ad aurem clamo, si filius Dei seruique ipsius mundum cor habentes, in tantis erant angustijs & multi sunt hucusque, quomodo tu qui immunditijs quæ in corde tuo latent, imò quæ etiam in opus ipsum prodeunt plenus es, tam securus viuis? Stringe te miser & à Satana ne patiaris te vltra deludi.

Penultimum Christi verbum in cruce fuit **CONSUMMATVM EST**. Quid consummatum? Primario consummata fuit redemptio nostra quam subsecuta est pacificatio. Itaque quod aperiens os suum docuit dicens; *Beati pacifici*, hoc iam claudens os suum facit *pacificans per sanguinem crucis siue quæ in cælis, siue quæ in terris sunt*, vt testatur Paulus. Nobis vero quid inculcat? Id ipsum nempe vt *Pacifici & consummati* simus,

mūs, quilibet secundum vocationem suam. Primo pacem cum Deo, cum angelis, cum sanctis, cum proximis, & cum nobismetipsis conseruando, non his solum diebus, sed etiā post Pascha, sed etiam toto vitæ nostræ tempore. Id enim viri consummati est officium, non solum proprium, sed etiā alienum procurare bonum & pacificationem sicut fecit Christus. Postremo vt in his progressum facere studeamus.

Postremum verbū Iesu in cruce est, PATER IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM. Vltima vero beatitudo quid habet? *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam.* Adde ex eodē Christo alibi dicente, *vsq; in finem*, id est, donec tu quoque dicas, IN MANVS TVAS COMMENDO SPIRITVM MEVM. *Qui enim perseverauerit hic saluus erit.* Nam qui tempore tentationis recedunt reprobantur, vt in parabola de semine habemus. Ne ergo reprobi simus, probi simus ad illum vique terminum. Nonne dignum est vt propter eum, qui tot, & tanta vsque ad extremum halitum nostræ salutis ergo pertulit tormenta, quanta audiuis, nos quoq; ipsius causa, & amore seruiamus illi in sanctitate, et iustitia omnibus diebus nostris? *Æquissimū sanē nec quicquā in mūdo est æquius.* Idigitur faciamus oro, obsecro, obtestor.

*OCT. 4.
VVM per:
seuerare.
Mat. 24.13*

Ibid.

*Vt Christus
pro nobis.*

Luc. 1.75.

*Moritur
Christus.*

Ddd 2 Audi

Audi enim quid sequatur. ET HÆC quæ ultimò audiisti, DICENS EXPIRAVIT, ait vnus: alter vero CLAMANS VOCE MAGNA: Tertius autem INCLINATO CAPITE TRADIDIT SPIRITVM.

Voluntariè. Disputant nostri quomodo voluntariè potuerit animam, & tradiderit spiritum cum tempus iam mortis aduentasset? Et varij varia dicunt vt fit in coniecturis. Aliqui asserunt eum anticipasse tempus mortis naturalis, propterea PILATVS MIRABATVR. SI JAM OBIISSET. Dixerim potius contrarium nempe illum retinuisse animam haud paruo tempore, quæ alias vi agoniz, & tormentorum multo ante etiam in ipso horto separanda erant. Idcirco clamat voce magna quod morientes facere non solent, vt scias potuisse illum etiam diutius retinere si voluisset. Voluit autem, & posuit eam quando ei collibitum fuit. Pilati vero admirationem non est quod miremur. Cum enim ipse non nosset, & teneritudinem complexionis Jesu, & quas ipse angustias sustinuerit in anima, mirum non est illum more communi de eo locutum esse.

Miracula post mortem facta, s. Veli scissio quod duo significat. Jam quæ post mortem subsequuta fuerint videamus. Sunt verò non pauca: Primum VELVM TEMPLI SCISSVM EST IN DVAS PARTES A SVMMO VSQVE DEORSVM. Aut exterius velum, vt vult Hieron.

Hieron. aut interius : aut vtrumque per sy-
 lepsi figuram numeri pro numero. In qua
 vcl discisione plurimi plurima notant my-
 steria. nobis sufficiat illud commune, per
 verbū Christi, **CONSUMMATVM EST** *Heb. 8.19.*
 vetera antiquata, ideoque reuelata fuisse in-
 teriora velaminis secreta, videlicet legis anti-
 quæ. Cui addere possumus quod sicut illud
 velamen Moysi de quo differit D. Paulus, ita *2. Cor. 3.11.*
 hoc velum disruptum transiisse & obnu-
 bilasse facies Iudæorum. *Vsque in hodiernum*
diem, ne veritatem aspicere queant. Porro *Ephr. ser. de*
 D. Ephrem, ait scisso velo columbam notū *pass. Dom.*
 Spiritus sancti indicium è templo illo euo-
 lasse. Hieronymus autem cum Eusebio, & *2. Spiritus*
 aliis dicūt, Angelos præfides dixisse transea- *sancti &*
 mus ex his sedibus, Neque Josephus dissen- *angelorum*
 tit, sed ad tempus Pentecostes id refert. Et *emigratio.*
 merito quidem id factū : quid enim in pro- *Hier. in 27.*
 phanato templo tam Spiritus sanctus, quā *cap. Matih.*
 angeli agerent? Deinde **TERRA MOTA** *3. Terram*
EST, ET PETRÆ SCISSÆ SVNT, *sus & pe-*
 quæ fissuræ sanè ingentes etiam nunc Hie- *traru scissio*
 rosolymis monstrantur. In testimonium Iu-
 dæorum quorum corda duriora petris, & sa-
 xis fuerunt. Imo & Christianorum qui nec-
 dum pœnitentiæ Sacramentū susceperunt:
 qui videant ne petræ istæ in die Iudicij eos
 condemnent. Ultra hæc, **MONVMEN-** *4. Monu-*
TA APERTA SVNT; denudata videli- *mentorum*
 Ddd 3 set *apertio.*

cet illa petrarum scisura & terræmotu. At
 quod subiungitur. ET MVLTÀ COR-
 PORÀ SANCTORVM, QVI DOR-
 MIERANT SVRREXERVNT. Non
 tunc, sed post resurrectionem Christi con-
 tigiſſe credendū eſt. Propterea additur, ET
 EXEVNTES DE MONVMENTIS
 POST RESVRRECTIONEM EIVS
 VENERVNT IN SANCTAM CIVI-
 TATEM. Nam Chriſtus fuit *primitiæ dor-*
mientium, nempe eorū qui ſurrexerunt quiq;
 APPARVERVNT MVLTIS, dātes teſti-
 monium quidnam Chriſtus illis ſua paſſione
 meruiſſet, imo omnibus. Vocat autem Hie-
 ruſalem ciuitatē ſanctam, quia ſanctus ſan-
 ctorum Ieſus nondum illam deſeru erat.

Quid præterea? Magnum quid. Nam di-
 cit Euangelium, VIDENS CENTVRIO
 QVI EX ADVERſO STABAT, custo-
 diendo illū iuſſu Magiſtratus, QVIA SIC
 CLAMANS EXPIRASSET. En quomo-
 do Centurio ex clamore valido cognoscit il-
 lum miraculoſè mori. Vnde & AIT VERE
 HIC HOMO FILIVS DEI ERAT.
 Quidni hunc primogenitum crucifixi ex
 Ethnicis eſſe dixerim? Quem & alij ſubſe-
 cuti ſunt ceteris miraculis moti. Ait enim al-
 ter Euangelista, ET QVI CVM EO E-
 RANT CVSTODIENTES JESVM VI-
 SO TERRÆMOTV, ET HIS QVÆ
 FIE-

*5. Mortuo-
 rum reſur-
 reſtio, ſed
 non tunc.*

1. Cor. 15. 20

*6. Ethnico-
 rum con-
 verſio.*

FIEBANT TIMVERVNT VALDE
 DICENTES VERE FILIVS DEI E-
 RAT ISTE. Hæc de Ethnicis. De Judais
 vero dicitur. ET OMNIS TVRBA EO-
 RVM QVI SIMVL ADERANT AD
 SPECTACVLVM ISTVD. Qui utique
 magna ex parte Iudæi erant. ET VIDE-
 BANT QVÆ FIEBANT PERCVTI-
 ENTES PECTORA SVA, quod signum
 fuit pœnitentiæ ipso Iesu in publicano teste,
 REVERTEBANTVR. Id vero post vlti-
 mû huius tragœdiæ actû euenisse puto, quæ
 sic D. Ioa. describit IVDÆI ERGO, QVIA
 PARASCEVE ERAT, VT NON RE-
 MANERENT IN CRVCE CORPO-
 RA SABBATO, ERAT ENIM MAG-
 NVS DIESILLE SABBATI ROGAVE-
 RVNT PILATVM, VT FRANGE-
 RENTVR EORVM CRVRA, ET
 TOLLERENTVR, id est, & sepelirentur
 iuxta legē Moysi, de suspēso in patibulo cru-
 cis dicētis, *Non permanebit cadaver eius in lig-
 no, sed in eadem die sepelietur.* VENERVNT
 ERGO MILITES, ET PRIMI QVIDEM
 FREGERVNT CRVRA, ET ALTE-
 RIVS, QVI CRVCIFIXVS EST CVM
 EO AD IESVM AVTEM CVM VENIS-
 SENT, ET VIDERVNT EVM JAM
 MORTVVM NON FREGRVNT EIVS
 CRVRA, SED VNVS MILITVM LANCEA

*7. Iudeorū
 respiciētia.*

*Latronibus
 crura fran-
 guntur.*

Deu. 21. 22.

*Christo dex-
trum latus
aperitur.
Duo hic
miracula.*

*Confirma-
tur cum
Ioannis.*

*Exo. 12. 46.
Tum pro-
phetarum
auctoritate
Dom. 8. post
Epiph.
conic. 2.
Zach. 12. 10*

LATVS EIVS APERVIT. Dextrum, vt communiter creditur, cuspis autem lanceæ etiam cor ipsum penetrauit. ET CONTINVO EXIUIT SANGVIS ET AQUA: miraculosè, & mysticè. Miraculosè quidem non solum ex parte rei; vnde enim aqua circa corporis mortui? Sed etiam ratione modi. Fluebat enim vtrumque non permixtum, sed separatim, ita vt ab omnibus duoriui viderentur; alter sanguinis; aquæ alter. Propterea ne cui id impossibile videretur addit Ioannes loquens de seipso. ET QUI VIDIT TESTIMONIUM PERHIBVIT, ET VERVM EST TESTIMONIUM EIVS, ET ILLE SCIT, QVIA VERA DICIT VT ET VOS CREDATIS. Et ad comprobandum vtrumque adfert duo scripturæ testimonia. Primum de non frangendis cruribus illud Moyse, OS NON COMMINVETIS DE EO quod historicè quidem de agno Paschali, literaliter vero de Christo dicitur, vt alias demonstrauimus. Secundum pro lateris transuerberatione illud. VIDEVNT IN QVEM CONFIXERVNT: sensum more suo non verba Prophetæ reddendo. Sensus vero est: vt posteriora verba de hoc actu intelligantur: primum vero VIDEVNT de extremo iudicio. Tunc enim increduli Judæi videbunt quid egerint, & plangent, vt & Prophera

pheta ibidem prædicit, & Joan. in Apocalyp. *Apoc. 1. 7.*
attestatur.

Mysterium autem hic à sanctis notatum *Gen. 2. 21.*
magnum est. Nempe quod sicut ex costa *Mysterium*
dormientis primi Adami Eua sponsa ipsius *Ecclesia*
formata fuit: ita ex latere mortui ad tem- *fundata.*
pus secundi Adam, Ecclesia sponsa eius *Ratio.*
constituta fuit. Membra vero huius sponsæ effi- *Tit. 3. 5.*
ciuntur *per lauacrum regenerationis, & reno-*
uationis cuius hic typum vides euentem.
Aqua enim est materia Baptismi. Sanguis
vero Christi, aquæ ad abluenda peccata vim
totam tribuit. Nonne videtis quam pulchrè
quadrent omnia? Vultis & effectum ibidem *Primitia.*
videre? Aspiciate quæso utrosque, de quibus
iam iam differuimus, Iudæos inquã, & Eth-
nicos, ex miraculis conuersos, & Jesum fi-
lium Dei profitentes sub cruce stantes, & a-
gnoscite quomodo nouus Adam eodè tem-
poris momento, sponsam sibi parare incipit
ex hoc duplici hominum genere, in quod *Modus.*
tunc orbis vniuersus diuidebatur. Ecquis
nouit, an hac aqua, & sanguine ex latere
Christi manante primitiæ istæ quæ in cruci-
fixum credere incipiebant miraculosè ba-
ptizata non fuerint? cum non desint aucto-
res qui hoc ipso fluente dextrum latronem
baptizatum autument? Multo autem est
difficilius ad latus, quam deorsum aquam &
sanguinem fluere, proinde illic nouo mira-
culo

culo opus fuit, hic non. Formæ vero & verborum vim suppleuit verbū diuinum quod & præsens aderat corpori illi licet mortuo, hypostaticè vnitum, & ad hæc adstrictum non fuit: sed certitudo hic nos fugit, propterea probabiliter tantum ista dicuntur.

*Transitio
cum reie-
ctione.*

Verum enim uero tempus est, vt absolutis omnibus quæ ante, in, & post crucifixionem Christi Domini contigerunt, finem tandem prolixo huic sermone imponamus. Id vero quæ faciemus? Num dolorem de peccatis & contritionem, compassionem quoque, admirationem, & charitatis ardorem, ex mentibus vestris elicere studebimus? æquissimum id quidem foret, at in adeo protracta concione molestum, ne dicā impossibile. Quare hæc aliis, quæ Christo duce daturi sumus concionibus relinquētes, primario scopo, nempe literæ explanatione, cum doctrinis paucis, & breuib⁹ pro virili nostra parte absolutis; ad alterum propositū quod in imitatione Christi consistit accedamus. Etsi vero in decursu orationis aliqua hac in parte dicta fuerint: dignum tamen mihi visum est, compēdio alia eiusmodi adiungere. Compendio in quā, non enim rem dilatandi, sed tantum puncta, & materiam quādam hæc meditādi, & quod caput est opere exequendi dare vobis decreuimus.

*Scopus di-
gendorum.*

Vnde vero ea ordiemur? Vbi priora finiuimus. Iam iam & diximus, & diduximus, quo-

quomodo post mortem ex latere Christi Iesu sanguis & aqua profluxerint quidue designarint. At præter dicta aqua ista denotat etiam dona Spiritus sancti. Quo teste? Ipso Christo qui clamabat dicens; *Si quis sitit, veniat ad me, & bibat.* Quo cum fructu? Addit, *Flumina de ventre eius fluent aquæ vivæ: Quare? Quia prius flumina aquæ profluxerunt ex latere Iesu. Quid vero hoc significat? Respondet Ioan. Hoc autem dixit de spiritu quem accepturi erant credentes in eum. Ut vero hanc aquam gratiarum Spiritus sancti hauriamus ex latere Iesu, indigemus vrna, funiculo appensa. Puteus enim iste altus est. Vrna est imitatio virtutum Christi, funiculus cui hæc vrna appeditur, est meditatio passionis eius. In ea enim imprimis omnes eius refulcent virtutes. Sed quis infinitum exhauriet? Quis omnes eius virtutes enumerabit? Nemo sanè: proinde neq; nos exhaurire, sed haurire volumus. Et ne nimium vos obruamus secundum duplices quæ in Christo reperiebantur virtutes, solummodo bis quinq; contèplabimur, iuxta illa quinq; puncta quæ nobis tradidit Paulus cum dixit, *ut possitis cõprehendere cum omnib. sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas, & profundum: en quatuor; quintum vero addit, scire etiam supereminentem scientiæ charitatẽ Christi:* Porro duo illi virtutum Iesu ordines sunt isti. Vnus altior, earum nimirum quas ab æterno*

Aqua præterea designat dona Spiritus S. Ioan. 7. 37.

Hæc hauriuntur.

Vrna imit. virtutum Christi appensa funiculo meditation. passionis eius.

Per quinq; puncta Pauli. Ephes. 3. 18.

Sunt autem duplices le. su virtutes.

Mat. 5. 8.

habuit, & secum è caelo tulit; alter illarum quas in mundo didicit, de quarū vna inquit Apost. *Et quidem cum esset filius, didicit ex iis, quæ passus est obedientiam.*

PRIMVS
ordo cōtinet
1. Latitudi-
nem sapi-
entia.
Cant. 8. 5.

In præfat.
de cruce.

2. Longitu-
dinem iusti-
tia.

3. Sublimi-
tatem mi-
sericordia.
Psal 144. 2.

Itaq; secundum hanc distinctionem datam: ex primo quidē ordine Meditabimur & speculabimur primum latitudinem sapientia, quæ mirificè in multis hic resplendet, tum in horto; sicut enim olim in horto à serpente, *corrupta est mater nostra, violata est genitrix nostra*; ita nunc in horto sudat sanguinem noua genitrix nostra, vt nos ab antiqua illa corruptione sanaret: tum in cruce: qua de re sic canit Ecclesia: [vt vnde mors oriebatur, inde vita resurgeret, & qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur per Christum Dominum nostrum] tum in aliis quæ dabit vobis Iesus & agnoscere, & sequi. Deinde longitudinem iustitia. Longa enim fuit nimis. Quæ enim vno momento incarnationis expedire potuit, durauit triginta, & aliquot annis. Cur quæso? vt & variis modis Patri æterno de rigore iustitiæ fieret satis, & nobis amorem huius virtutis eiusque obseruationem obnixè commendaret. Sequitur sublimitas misericordiæ quæ iuxta Dauidem est *super omnia opera eius*, id est superat omnia opera eius. Verè sublimè, erga nos exercuit, & exeruit misericordiam, misericors & miserator Iesus, quando totum

totum id quod iustitia cōmeruit, sua nobis misericorditer & liberaliter donavit, Est præterea profundum veritatis, ad quam manifestandam, se in mundum venisse ipse testatus est Pilato, vt ex ore eius paulo ante audiuistis. Hæc vero tam in profundo iacebat, vt à nemine ita vt nunc cognosceretur. Deniq; considerabimus supereminentem charitatē, quam in prolata sententia ipse Paul. commemorat, & de qua nos in alia cōcōne pluribus agemus. Omnes vero has quas recensimus virtutes (præter primam) vno vericulo complexus est David dicens; *Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax, quæ charitatis est effectus osculate sunt.*

4. Profundum Veritatis.

5. Supereminentiam charitatis.

Thema.

Psal 84. 11.

Ex virtutibus autem alterius generis cōtemplabimur. Principio latitudinem temperantiæ, qua Christus nostras intemperantias temperauit. Proinde nos quoque illuminantes, superfluitates nostras in cibo, potu, somno, verbis, iocis, vestitu, ac aliis corporis, & facultatum commoditatibus moderabimur & mortificabimus. Postea longitudinem obedientiæ, de qua iam Apostol. loquentem audiuiistis. Quam ne Jesus desereret, deseruit vitam. Id ipsum nos facere necesse est: tum intellectum nostrum captiuādo in obsequium fidei Catholicæ, tum & Christo, & eidem sponsæ ipsius in omnibus quæ præcipit obsecundando. Meditabimur præ-

SECUN-
DVS ordo
cōplectitur.
1. Latitudinem temperantiæ.

2. Longitudinem obedientiæ.

3. *Sublimitatem patientiam.*
Iac. 1. 4. præterea sublimitatem patientiæ, quæ nucleus est fortitudinis, & opus perfectum habet, teste Scriptura. Cuius in actu hodierno innumera sunt exempla, quæ ita ad nos per imitationem trahemus, ut in ea quotidie proficere studeamus. Sequitur profundum humilitatis. De qua Paulus, *Humiliauit semetipsum factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis.* Quam & nos tum heri, tum hodie multis commendauimus. Denique considerabimus supereminentem scientiam longanimitatis & perseverantiæ, de qua idem Apostolus, *In omni patientia, & longanimitate.* Hoc ipsum enim est ex præcipuis quod nos Christus hodie docuit, nempe ut sciamus, quoniã per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei, proinde tam longas (vnde longanimitas est dicta) quam longa est vita nostra eas sustineamus.

Conclusio per exhortationem. Hac igitur bis quinque ad honorem quinque plagarum Iesu, & alias ipsius virtutes pone ante te, tanquam speculum, & in iis contemplare teipsum, & quicquid tibi deesse animaduertes (deest autem plurimũ) id ex historia hodierna vna imitationis demissa per funiculum nocturnæ, & diurnæ meditationis passionis Christi haurias, & diligenter, & efficaciter. Jacto quæ in prioribus quinque bono fundamento, posteriores tanto sint nobis magis familiares, quãto natura nostra

nostra deprauata eis plus indiget. Id enim faciētes, fructuum qui ex passione, & morte Saluatoris nostri fluunt vberimi ac planē innumeri, efficiemur participes, per eundem Christum Iesum, qui cum Patre in vnitāte Spiritus sancti viuit, & regnat Deus in sēculum sēculi, Amen.

CONCIO II.

Contritio.

Ecce Rex vester.

MAGNVS ille inter Ethnicos non Eth-
nicē viuens Iob Patriarcha maximis, Iob 3. 1.
quæ vos non latent constrictus, & oppressus, Iob maledā-
tribulationibus, & doloribus cit. & im-
aperiens os suū, possibilia
quæ protulit verbis, petit. maledixit diei suo
& locutus est. *Pereat dies in qua natus sum,*
& nox in qua dictum est conceptus est homo.
Dies ille vertatur in tenebras, aliaque his simi-
lia non pauca. Quid hoc sibi vult quæso? ho-
minē quem Moyses (vt cōmuniō fert opi-
nio) pop. Israelitico, tanquam speculum pa-
tiētīe proposuit in ea impatientīe, & insipiē-
tiæ cuiusdam verba prorupisse? Impatientia
n. in maledictione, insipientia vero in eo ap-
paret, quod optet id euenire quod factu erat
impossi-